

ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПАСАЖИРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Гавяда В.Л.

В умовах командно-адміністративного управління економікою тран-спорту загострились протиріччя між заводами-виробниками, сферою експлуатації та споживачами транспортних послуг, якими є пасажирів. Виробники в своїй діяльності керувались галузевими інтересами, практично не враховуючи пропозиції перевізників і, тим більше, пасажирів. Перевізники ж не мали істотного впливу на виробника, що призвело до значного відставання вітчизняного виробництва рухомого складу в аспектах досконалості, продуктивності, економічності та відповідності нормативам екології.

In a command-administrative economy exacerbated the contradiction between the transport by the manufacturer, field guide and consumers of transport services, which are passengers. Manufacturers in their activities guided by respective interests, in fact, practical excluding offers carriers and, especially passengers. Carriers do not have a significant impact on the manufacturer, which led to a significant backlog of domestic production of rolling stock in the aspects of excellence, efficiency, effectiveness and compliance with standards of ecology.

В умовах командно-адміністративного управління економікою тран-спорту загострились протиріччя між заводами-виробниками, сферою експлуатації та споживачами транспортних послуг, якими є пасажирів. Виробники в своїй діяльності керувались галузевими інтересами, практично не враховуючи пропозиції перевізників і, тим більше, пасажирів. Перевізники ж не мали істотного впливу на виробника, що призвело до значного відставання вітчизняного виробництва рухомого складу в аспектах досконалості, продуктивності, економічності та відповідності нормативам екології. У той же час, перевізники часто в своїй роботі і виробництві перекладали ці проблеми на плечі пасажирів, що виражалося у відомому протиріччі між виробниками транспортних послуг і їх споживачами. За умов планової економіки практично не було реальної можливості змінити таку ситуацію, в тому числі і за рахунок застосування прогресивних технологій.

Застосування логістики полегшує прийняття ефективних рішень на основі комплексного підходу до всіх ланок виробничо-транспортного процесу. Перш за все, це відноситься до перевезень, яке досягає більш досконале пристосування інформації до процесу управління і прийняття рішень; з'являється можливість комплексного програмування технологічних процесів у виробництві на транспорті.

Транспортна послуга визначається як діяльність, пов'язана з обміном вартостей, направлена на задоволення потреб, виражених у формі попиту, і не зводиться до передачі права власності на деякий матеріальний продукт. Характерною рисою послуги є те, що вона не може існувати поза процесом її виконання і накопичуватись.

Продаж послуг - це практично продаж процесу праці, а якість послуг - це якість самого процесу праці. Послуга являє собою конкурентну споживчу вартість лише певний час і в певному напрямку, що істотно обмежує можливість її заміни на ринку.

У ринкових-же умовах мають місце два напрямки в організації послуг транспорту: з одного боку, робота транспорту приводиться у відповідність з попитом на його послуги, а з другої - формується попит на перевезення в залежності від можливостей транспортної системи. Виходячи з цього, вперше на державному рівні в Україні була визначена термінологічна основа пасажирських перевезень. Так "ринку транспортних послуг" дається визначення сфери обміну як сукупності соціально-економічних відносин на транспорті, а "транспортні послуги" трактуються як результат діяльності на транспорті, пов'язаний із задоволенням потреб населення в перевезеннях.(рис.1).

Логістичні системи управління розглядаються як макрологічні та мікрологічні. До макрологічних систем відносять великі логістичні системи, в яких визначається організація транспортного обслуговування населення регіону. При цьому повинна забезпечуватись взаємодія підсистем виробництва, розселення, балансу ресурсів, демографії, транспорту, сервісу та місцевого управління.

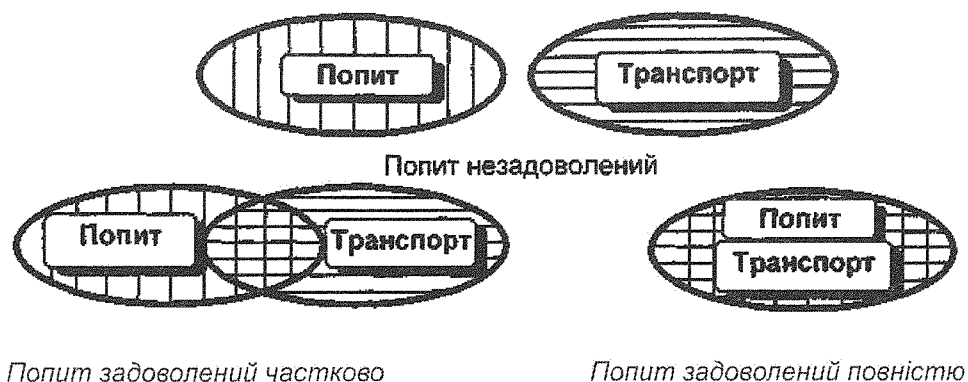

Рис. 1. Варіанти задоволення попиту на перевезення

Створення макрологічних систем управління на пасажирському транспорті передбачає вирішення таких питань:

- розробка загальної концепції розселення ув'язаної з транспортним обслуговуванням регіону;
- розробка генеральної схеми розвитку транспорту в регіоні;
- координація функціонування різних видів транспорту;
- технічне та технологічне забезпечення;
- тарифоутворення, економіка та контроль.

Мікрологічна система управління охоплює транспортне обслуговування працівників підприємства як одного з аспектів виробничої діяльності. Це інтеграція підготовки і планування виробництва з забезпеченням трудовими ресурсами. До функцій мікрологічної системи слід віднести планування транспортно-обслуговування та витрат на його виконання, створення необхідних умов і контроль пасажирських перевезень.

Узагальнення практики використання логістичних систем управління дає можливість орієнтовно сформулювати принципи їх побудови стосовно пасажирських перевезень:

- комплексність розгляду елементів логістичної системи від зародження попиту на перевезення до його задоволення;
- обґрунтування оптимального рівня обслуговування населення і визначення шляхів його досягнення з врахуванням ефективного використання ресурсів;
- забезпечення відповідності провізної здатності транспортних засобів попиту на перевезення;
- кінцеві результати роботи оцінюються по величині прибутку та зменшення дотації;
- організація перевезень і суміжного обслуговування пасажирів повинні виконуватись єдиною структурою, яка здатна приймати компетентні рішення за інтересами пасажирів та виробництва;
- достатність інформаційного забезпечення з використанням обчислювальної техніки, яка повинна бути порадником у процесі прийняття рішень;
- відповідність кадрового забезпечення із знанням логістики.

Розглянуті принципи визначають функції логістичної системи управління, до яких слід віднести:

- диспозиційні (аналіз, прогнозування, дослідження, прийняття рішень, планування, оперативне управління, контроль);
- транспортні (міські, приміські, міжміські, міжнародні перевезення);
- станційні (продаж квитків, організація відпочинку, культурно-побутове обслуговування тощо);
- інформаційні (управління пасажиропотоками, контроль перевезень, довідкове забезпечення тощо);
- інші спеціальні (супутні транспортні послуги населенню та підприємствам, страхування, кредитування, фінанси тощо).

Таким чином, використання транспортної логістики в пасажирських перевезеннях дає можливість усунути складні протиріччя, які виникають, з однієї сторони, між пасажирами і перевізними підприємствами, а з іншої сторони, між перевізними підприємствами і суспільством.

Досвід удосконалення пасажирських перевезень, виходячи з принципів логістичного підходу, врахований при формуванні пасажирського напрямку в Цільовій програмі розвитку транспортного комплексу України ("Транспорт"). У ній передбачений розгляд не окремих видів обслуговування, а всіх видів сполучення з урахуванням узгодженого функціонування елементів пасажирської транспортної системи країни.

До перспективних задач удосконалення пасажирських перевезень, які повинні вирішуватись у рамках логістичних систем, слід віднести:

- обґрунтування організаційних структур управління перевезеннями з врахуванням інтересів пасажирів у державному, виробничому та статистичному аспектах, які будуть впливати на формування транспортних систем;
- взаємне планування розвитку міст та регіонів з їх транспортними системами;
- розробка методів стимулювання підвищення рівня транспортного обслуговування населення;
- розробка принципів та методології забезпечення системи перевезень рухомим складом та сучасними технологіями з врахуванням економічних і екологічних аспектів.

Перелік невирішених проблем можна продовжити, але навіть цей короткий огляд практичних питань свідчить про важливість і доцільність використання логістики на пасажирському транспорті.

Література

1. Левковець П.Р., Маруніч В.С. Міжнародні перевезення і транспортне право: Навчальний посібник. - 3-є видання, виправлене та доповнене. - К.: Арістоей, 2005. - 292 с.
2. Ігнатенко О.С., Маруніч В.С., Дума І.М. Логістика і пасажирські перевезення. - К.: Автошляховик України, 1995. - Вип. 2. - с. 7-12.

УДК:658:656.13.07:004.

ЛОГІСТИЧНІ МОДЕЛІ ОПТИМАЛЬНОГО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ В ПРОЦЕСАХ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Кандидат економічних наук Грисюк Ю.С.,
кандидат економічних наук Нікітін П.В.,
Григоренко Р.В.

Запропоновано логістичні моделі оптимального управління ресурсами в процесах функціонування транспортних підприємств, які дозволяють ефективно керувати ресурсними потоками, визначити оптимальні значення вартості та кількості ресурсів, здійснювати аналіз та давати прогностичні оцінки ресурсних потоків з врахуванням ймовірності їх забезпечення.

The models of logistic management for functioning transport enterprises which allow effectively to manage resource streams processes are offered, to determine the optimum values of cost and amount of resources, carry out an analysis and give the prognosis estimations of resource streams taking into account probability of their providing.

1. Постановка проблеми у загальному вигляді.

Завдання логістики процесів функціонування транспортних підприємств стосується управління ресурсами під час виконання транспортної та експедиційної роботи, навантажувально-розвантажувальних та супровідних робіт, ремонтних та інших робіт виробничого характеру.